EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 1.4.2015.
COM(2015) 144 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI

par to, kā tiek piemērota Padomes 2008. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 116/2009 par kultūras priekšmetu izvešanu

2011. gada 1. janvāris – 2013. gada 31. decembris

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI

par to, kā tiek piemērota Padomes 2008. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 116/2009 par kultūras priekšmetu izvešanu

2011. gada 1. janvāris – 2013. gada 31. decembris

Saturs

1. Kopsavilkums 4
2. Ievads 5
3. Regulas konteksts 5
3.1. Eiropas konteksts 5
3.2. Starptautiskais konteksts 8
4. Ar regulu saistītās praktiskās pārmaiņas 8
5. Statistikas dati par piemērošanu dalībvalstīs 8
5.1. Standarta atļauju izmantošana, kā paredzēts īstenošanas regulas 2. panta 1. punktā 8
5.2. Īpašo atklāto atļauju izmantošana, kā paredzēts īstenošanas regulas 2. panta 2. punktā 9
5.3. Vispārējo atklāto atļauju izmantošana, kā paredzēts īstenošanas regulas 2. panta 3. punktā 9
5.4. Atteikums izsniegt standarta atļaujas 9
5.5. Sūtījumi, kas atzīti par neatbilstošiem noteikumiem 10
6. Turpmākie izaicinājumi 10
6.1. Elektronisko sistēmu izmantošana 10
6.2. Kultūras priekšmetu kategoriju interpretēšana 10
6.3. Iestāžu sadarbība 11
6.4. Finanšu robežvērtību atbilstība 11
6.5. Kultūras priekšmetu ievešana ES 12
7. Secinājumi 12

1. KOPSAVILKUMS

Šis ziņojums par to, kā tiek piemērota Regula (EK) Nr. 116/2009 par kultūras priekšmetu izvešanu (pamatregula), sniedz informāciju par kultūras priekšmetu izvešanas atļauju izmantošanu saskaņā ar pamatregulā un Komisijas Īstenošanas regulā (ES) Nr. 1081/2012 paredzēto regulējumu. Ziņojuma pamatā ir dati, ko sniegušas dalībvalstis, atbildot uz aptaujas anketas jautājumiem par izvešanas atļauju izmantošanu. Tas aptver laikposmu no 2011. līdz 2013. gadam, kā arī dažus notikumus 2014. gada sākumā.

Minētie rādītāji attiecas uz trīs izvešanas atļauju veidiem: standarta atļaujām, īpašajām atklātajām atļaujām un vispārējām atklātajām atļaujām.

Laikposmā no 2011. līdz 2013. gadam pavisam izsniegtas 24 564 standarta atļaujas. Lielāko daļu atļauju izsniedza Apvienotā Karaliste un Itālija.

Īpašās atklātās atļaujas izsniedz attiecībā uz īpašiem kultūras priekšmetiem, ko atkārtoti uz laiku izved konkrēta persona vai organizācija. Pārskata periodā izsniegtas 946 īpašās atklātās atļaujas pavisam 588 personām vai organizācijām. Vairāk nekā 90 % šādu atļauju izsniedza Apvienotā Karaliste, Nīderlande un Polija.

Vispārējās atklātās atļaujas attiecas uz muzeju vai citu iestāžu pastāvīgajiem krājumiem piederīgu kultūras priekšmetu pagaidu izvešanu. Pārskata periodā šādas atļaujas izsniedza piecas dalībvalstis pavisam 472 reizes, un Spānija izsniedza 84 % visu atļauju.

Standarta atļauju izsniegšanu atteica 318 reizes, visbiežāk atteikumu pamatojot ar to, ka attiecīgais kultūras priekšmets ir uzskatāms par „nacionālu bagātību”. Pārskata periodā atklāja 147 neatbilstošus sūtījumus, lielākoties Francijā un Nīderlandē (93 % visu sūtījumu).

Ziņojumā arī sniegta informācija par pašreizējām iniciatīvām un turpmākajiem izaicinājumiem, piemēram, izsniegto izvešanas atļauju datubāzes iespējamu izveidi tiešsaistē, kas varētu darboties saskaņoti ar valstu muitošanas sistēmām, pamatregulas I pielikumā minēto problemātisko kultūras priekšmetu kategoriju interpretēšanu, iestāžu sadarbību, finanšu robežvērtību atbilstību un kultūras priekšmetu ievešanas kontroles neesamību.

2. IEVADS

Padomes 2008. gada 18. decembra Regulā (EK) Nr. 116/2009[1] par kultūras priekšmetu izvešanu (kodificēta versija) (pamatregula) ir noteikts, ka, lai izvestu konkrētus kultūras priekšmetus no Eiropas Savienības (ES) muitas teritorijas, ir jāuzrāda izvešanas atļauja un jānodrošina vienota šo kultūras priekšmetu izvešanas kontrole uz ES ārējām robežām. I pielikumā ir sniegta informācija par to kultūras priekšmetu kategorijām, vecumu un/vai vērtību, kam piemērojama pamatregula.

Izvešanas atļaujas izsniedz tās dalībvalsts kompetentā iestāde, kuras teritorijā attiecīgais kultūras priekšmets likumīgi atrodas. Muitas kontrole nodrošina, ka kultūras priekšmetus var izvest no ES muitas teritorijas tikai tad, ja tiem ir pievienota derīga izvešanas atļauja. Tam būtu jānodrošina kultūras priekšmetu augsta līmeņa aizsardzība iekšējā tirgū.

Pamatregulā ir noteikts, ka Komisijai ir regulāri jāziņo Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par tās piemērošanu. Pirmo ziņojumu saskaņā ar Padomes Regulu (EEK) Nr. 3911/92 iesniedza 2000. gadā[2], bet otro ziņojumu saskaņā ar pamatregulas 10. pantu iesniedza 2011. gadā[3].

Pēc regulas par kultūras priekšmetu izvešanu aptuveni 20 gadus ilgas īstenošanas šis ziņojums aptver trīs gadus no 2011. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. decembrim un dažus notikumus 2014. gada sākumā.

Šī ziņojumā pamatā ir informācija, ko iesniegušas dalībvalstis, atbildot uz aptaujas anketas jautājumiem, tostarp statistikas dati par atļauju izmantošanu[4]. Tas ataino apjomīgo darbu, kas minētajā periodā paveikts sadarbībā ar dalībvalstīm.

3. REGULAS KONTEKSTS

3.1. Eiropas konteksts

Sistēma, ko ieviesa ES līmenī ar Padomes Regulu (EK) Nr. 116/2009 par kultūras priekšmetu izvešanu, papildina citus instrumentus un iniciatīvas, kas paredzētas kultūras īpašuma aizsargāšanai. Daži ES līmeņa darbību piemēri ir minēti turpmāk.

Kultūras priekšmetu atgriešana

Komisija 2009. gadā Kultūras priekšmetu izvešanas un atgriešanas komitejā (komiteja) izveidoja *ad hoc* darba grupu, lai atklātu problēmas, kas saistītas ar

---

1 Padomes 2008. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 116/2009 par kultūras priekšmetu izvešanu (kodificēta versija) (OV L 39, 10.2.2009., 1. lpp.). Ar šo regulu aizstāta Padomes 1992. gada 9. decembra Regula (EEK) Nr. 3911/92 par kultūras priekšmetu izvešanu (OV L 395, 31.12.1992., 1. lpp.), ko piemēroja kopš 1993. gada 30. marta.

2 Komisijas ziņojums Padomei, Eiropas Parlamentam un Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par to, kā tiek piemērota Padomes Regula (EEK) Nr. 3911/92 par kultūras preču izvešanu un Padomes Direktīva 93/7/EEK par no dalībvalsts teritorijas nelikumīgi izvestu kultūras priekšmetu atgriešanu, (COM(2000) 325, 25.5.2000.).

3 Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par to, kā tiek īstenota Padomes 2008. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 116/2009 par kultūras priekšmetu izvešanu, 2000. gada 1. janvāris – 2010. gada 31. decembris (COM(2011) 382, 27.6.2011.).

4 Informācija saņemta no 26 dalībvalstīm (BE, BG, CZ, DK, DE, IE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LT, LU, HU, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK).

Padomes Direktīvas 93/7/EEK[5] piemērošanu, un piedāvātu risinājumus. Grupa 2011. gadā secināja, ka direktīva ir jāpārskata, lai padarītu to par efektīvāku nacionālo bagātību atgriešanas instrumentu. Tā arī secināja, ka ir jāievieš mehānismi, lai uzlabotu centrālo iestāžu administratīvo sadarbību un apspriešanos. Šos secinājumus apstiprināja ar ceturto Komisijas ziņojumu par Direktīvas 93/7/EEK[6] piemērošanu.

Pēc sabiedriskās apspriešanas un ietekmes novērtējuma Komisijas priekšlikumu Direktīvas 93/7/EEK pārstrādātajai redakcijai izklāstīja 2013. gada 30. maijā[7]. Pēc tam 2014. gada 15. maijā pieņēma Direktīvu 2014/60/ES[8]. Jaunos noteikumus sāks piemērot no 2015. gada 19. decembra.

Jaunā direktīva ļaus atgriezt ikvienu kultūras priekšmetu[9], ko dalībvalsts ir noteikusi kā nacionālu bagātību ar mākslinieciskū, vēsturisku vai arheoloģisku vērtību, tādējādi efektīvāk aizsargājot dalībvalstu kultūras mantojumu. Tāpēc par direktīvu atbildīgajām centrālajām iestādēm dalībvalstīs būs jāsadarbojas un jāapmainās ar informāciju par nelikumīgi izvestajiem kultūras priekšmetiem, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu (*IMI*)[10].

Kolekciju mobilitāte

Kolekciju mobilitātes darba grupu izveidoja 2011. gada martā saskaņā ar Padomes Kultūras darba plānu 2011.–2014. gadam[11] saistībā ar Eiropas kultūras plāna īstenošanu[12]. Darba grupa 2012. gada septembrī sagatavoja ziņojumu un instrumentu kopumu dalībvalstu izmaksu, kas saistītas ar kultūras priekšmetu aizņemšanos un aizdošanu, praktiskai samazināšanai.

Kultūras priekšmetu nelikumīga tirdzniecība

Komisija finansēja pētījumu par *Kultūras priekšmetu nelikumīgas tirdzniecības novēršanu un apkarošanu*[13], par kuru galīgo ziņojumu iesniedza 2011. gada oktobrī[14]. Ziņojumā atklāja pašreizējos tiesiskos un darbības traucēkļus kultūras priekšmetu nelikumīgas tirdzniecības novēršanai un apkarošanai, piemēram, apgrūtināta informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm un muitas ierēdņiem

---

5 Padomes 1993. gada 15. marta Direktīva 93/7/EEK par no dalībvalsts teritorijas nelikumīgi izvestu kultūras priekšmetu atgriešanu (OV L 74, 27.3.1993., 74. lpp.), grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 17. februāra Direktīvu 96/100/EK (OV L 60, 1.3.1997., 59. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 5. jūnija Direktīvu 2001/38/EK (OV L 187, 10.7.2001., 43. lpp.). Šī direktīva ir aizstāta ar Direktīvu 2014/60/ES (OV L 159, 28.5.2014., 1. lpp.). Skatīt arī 8. zemsvītras piezīmi.

6 Sīkāku informāciju skatīt Ceturtajā ziņojumā par Padomes Direktīvas 93/7/EEK piemērošanu, COM(2013) 310, 30.5.2013.

7 COM(2013) 311, 30.5.2013.

8 Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīva 2014/60/ES par no dalībvalsts teritorijas nelikumīgi izvestu kultūras priekšmetu atgriešanu un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1024/2012 (pārstrādāta redakcija). Skatīt arī 5. zemsvītras piezīmi.

9 Direktīvā 93/7/EEK bija pielikums, kurā bija minētas kultūras priekšmetu kategorijas, kas bija identisks pamatregulas I pielikumam; jaunajā direktīvā šī pielikuma vairs nav.

10 *IMI* oficiāli izveidoja ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Regulu (ES) Nr. 1024/2012 par administratīvo sadarbību, izmantojot Iekšējā tirgus informācijas sistēmu, un ar ko atceļ Komisijas Lēmumu 2008/49/EK (*IMI* regula).

11 OV C 325, 2.12.2010., 1. lpp.

12 Padomes 2007. gada 16. novembra Rezolūcija par Eiropas kultūras plānu (OV C 287, 29.11.2007., 1. lpp.).

13 Ziņojumu sagatavoja Komisijas Iekšlietu ĢD saskaņā ar līgumu HOME/2009/ISEC/PR/019-A2.

14 http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/crime/crime_prevention_en.htm.

nepieciešamā īpašā apmācība, lai viņi varētu atklāt aizdomīgus priekšmetus. Ziņojumā ieteikts Komisijai izveidot koordinācija departamentu, kas būtu atbildīgs par iesaistīto iestāžu saziņas veicināšanu un ierēdņu apmācīšanu.

Padome secinājumos par noziedzības pret kultūras priekšmetiem novēršanu un apkarošanu[15] 2011. gada decembrī cita starpā ieteica dalībvalstīm stiprināt sadarbību starp tiesībaizsardzības iestāžu ierēdņiem, kultūras iestādēm un privātām organizācijām.

Turklāt 2012. gada oktobrī ar Padomes rezolūciju izveidoja neoficiālu tiesībaizsardzības iestāžu un zinātības tīklu kultūras preču jomā (*EU CULTNET*)[16]. Galvenais tīkla mērķis ir uzlabot informācijas apmaiņu saistībā ar kultūras priekšmetu nelikumīgu tirdzniecību, piemēram, atklāt neoperatīvu informāciju par noziedzīgiem tīkliem, kurus tur aizdomās par iesaistīšanos nelikumīgā tirdzniecībā, un informāciju par pārrobežu sadarbības traucēkļiem, kā arī dalīties ar šādu informāciju. Muitas dienesti tika aicināti piedalīties tīklā, jo to kompetencē ir pārraudzīt un kontrolēt kultūras priekšmetu apriti, šķērsojot ES ārējās robežas.

Itālija, Malta, Grieķija un Kipra sadarbībā ar Pasaules Muitas organizācijas Reģionālās izlūkošanas informācijas sakaru biroju (*RILO WE*) un piedaloties 17 citām valstīm[17] 2011. gada novembrī veica kopīgu muitas operāciju (KMO) *COLOSSEUM*[18]. 10 dienas ilgajā operācijā četras dalībvalstis konfiscēja nelikumīgus kultūras priekšmetus (Itālija, Malta, Grieķija un Nīderlande veica katra vienu konfiskāciju, kopā konfiscēja 134 artefaktus).

KMO *ODYSSEUS* 2014. gada pirmajos sešos mēnešos pievērsās krāpšanai kultūras mantojuma jomā Vidusjūras reģionā. Operācijā aicināja piedalīties 19 dalībvalstis[19]. Divos operācijas posmos uzmanību pievērsa datu vākšanai par nelegālu kultūras priekšmetu sūtījumu atklāšanu un konfiscēšanu un pastiprinātiem kontroles pasākumiem. Galīgo ziņojumu publicēs 2015. gada martā.

Padome 2013. gada decembrī apstiprināja regulu, ar kuru ievieš ierobežojumus no Sīrijas izvestu kultūras priekšmetu apritei[20] Priekšmetu, uz kuriem attiecas ierobežojumi, saraksts ir identisks tam, kas iekļauts pamatregulā.

Komisija arī finansēja projektu Kultūras priekšmetu nelikumīgas tirdzniecības novērošanas punkta izveidei, ko iesniedza *ICOM*[21]. Novērošanas punktu izveidoja, jo nebija centralizētas statistikas un trūka pieejamas pamatotas informācijas par kultūras priekšmetu nelikumīgu tirdzniecību. Novērošanas punkta mērķis ir vākt informāciju no dažādiem avotiem un galu galā apkopot to pirmajā vispārīgajā ziņojumā, kas veicinātu informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm un uzlabotu ierēdņu zināšanas. Īpaša tīmekļa vietne sāka darboties 2014. gada aprīlī[22].

---

15 17541/11 ENFOPOL 415 CULT 111 ENFOCUSTOM 143.

16 14232/12 ENFOPOL 292 CULT 116 ENFOCUSTOMS 93.

17 10515/1/12 REV 1 ENFOCUSTOMS 45 ENFOPOL 159.

18 BE, BG, CZ, DE, ES, IT, LU, HU, NL, AT, RO, SK un Krievija, Šveice, Turcija, Ukraina un ASV

19 BE, BG, CZ, DE, EL, ES, FR, HR, IT, CY, MT, HU, NL, AT, PL, PT, RO, SI, UK.

20 Padomes 2013. gada 13. decembra Regula (ES) Nr. 1332/2013, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 36/2012 par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar situāciju Sīrijā (OV L 335, 14.12.2013., 3. lpp.).

21 HOME/2011/ISEC/AG/2607.

22 http://obs-traffic.museum/

3.2. Starptautiskais konteksts

Starptautiskā līmenī svarīgākie instrumenti, kas attiecas uz kultūras priekšmetu izvešanu, ir *UNESCO* 1970. gada konvencija[23] un *UNIDROIT* 1995. gada konvencija[24]. Līdz šim *UNESCO* 1970. gada konvenciju ir ratificējušas 23 ES dalībvalstis; pašlaik tajā piedalās 127 valstis. Tikai 14 ES dalībvalstis ir ratificējušas *UNIDROIT* 1995. gada konvenciju.

UNESCO un ES 2014. gada martā sāka kopīgu operāciju, lai apturētu Sīrijas kultūras mantojuma bojāeju. *Sīrijas mantojuma ārkārtas aizsardzības projekta*[25] mērķis ir veicināt tehnisko palīdzību valsts ieinteresētajām personām un labuma guvējiem un uzlabot to veiktspēju, tostarp apmācot policijas un muitas ierēdņus Sīrijā un blakus esošajās valstīs.

4. AR REGULU SAISTĪTĀS PRAKTISKĀS PĀRMAIŅAS

Sākotnējo Īstenošanas regulu (EEK) Nr. 752/93 atcēla ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 1081/2012 (īstenošanas regula). Šajā regulā ir paredzēti trīs izvešanas atļauju veidi (standarta atļauja, īpašā atklātā atļauja un vispārējā atklātā atļauja), kā arī to izmantošanas noteikumu kopums. Saskaņā ar pamatregulas 3. panta 2. punktu un 5. panta 2. punktu jaunākos tādu iestāžu sarakstus, kuru kompetencē ir izsniegt izvešanas atļaujas[26], publicēja *Oficiālajā Vēstnesī* 2014. gada martā, bet tādu muitas iestāžu sarakstu, kuru kompetencē ir kārtot izvešanas formalitātes[27], publicēja pēc mēneša. Turklāt Kultūras priekšmetu izvešanas un atgriešanas komiteja, ko izveidoja saskaņā ar pamatregulas 8. pantu, tikās trīs reizes pārskata periodā un vienu reizi 2014. gada sākumā.

5. STATISTIKAS DATI PAR PIEMĒROŠANU DALĪBVALSTĪS

5.1. Standarta atļauju izmantošana, kā paredzēts īstenošanas regulas 2. panta 1. punktā

Standarta atļauju parasti izmanto katram izvešanas priekšmetam, uz ko attiecas pamatregula.

1. pielikumā ir pārskats par to, cik daudz standarta atļauju ir izsniegušas dalībvalstis[28]. Kopējais skaits ir pieaudzis no 21 498 2011. gadā līdz 24 564 2013. gadā (+ 14 %). Šie rādītāji pa gadiem ir augstāki arī par vidējiem rādītājiem iepriekšējā periodā (2000.–2010. gadā).

---

23 *UNESCO* Konvenciju par kultūras priekšmetu nelikumīgas ievešanas, izvešanas un īpašumtiesību nodošanas aizliegšanas un novēršanas pasākumiem, Parīze, 1970. gada 14. novembris; ratificējušas šādas dalībvalstis: BE, BG, CZ, DK, DE, EE, EL, ES, FR, HR, IT, CY, LT, HU, NL, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK.

24 *UNIDROIT* Konvencija par zagtu vai nelikumīgi izvestu kultūras priekšmetu starptautisko atdošanu, Roma, 1995. gada 24. jūnijs; ratificējušas šādas dalībvalstis: DK, EL, ES, HR, IT, CY, LT, HU, PT, RO, SI, SK, FI, SE.

25 http://www.unesco.org/new/en/safeguarding-syrian-cultural-heritage/international-initiatives/emergency-safeguarding-of-syria-heritage/

26 OV C 72, 11.3.2014., 16. lpp. (laboto versiju horvātu valodā publicēja OV C 205, 2.7.2014., 27. lpp.).

27 OV C 40, 11.2.2014., 6. lpp.

28 Rādītāji ietver 26 dalībvalstu iesniegtos datus, skatīt 4. zemsvītras piezīmi. Tomēr salīdzināmie rādītāji par 2000.–2010. gadu neliecina, ka trūkstošie dati būtu ietekmējuši par pārskata periodu izdarītos secinājumus.

1. pielikumā ir arī norādīts katras dalībvalsts izsniegto atļauju skaits attiecībā pret kopējo izsniegto atļauju skaitu[28]. Rādītāji liecina, ka lielākoties kultūras priekšmetus no ES izved divas dalībvalstis: Itālija 37–40 % un Apvienotā Karaliste 33–36 % no visiem izvestajiem kultūras priekšmetiem 2011.–2013. gadā. Pēc tam seko Francija (12–13 %), Vācija (4–5 %), Austrija (2–3 %) Spānija (1–3 %), Portugāle, Nīderlande un Beļģija (katra 1 %).

5.2. Īpašo atklāto atļauju izmantošana, kā paredzēts īstenošanas regulas 2. panta 2. punktā

Īpašā atklātā atļauja attiecas uz īpaša kultūras priekšmeta atkārtotu pagaidu izvešanu, ko veic konkrēta persona vai organizācija.

2. pielikumā ir sniegts pārskats par īpašo atklāto atļauju skaitu, kas bija apgrozībā dalībvalstīs[28] Kopējais skaits palielinājās no 261 atļaujas 2011. gadā līdz 365 atļaujām 2013. gadā (+ 40 %). Tomēr nav iespējams noteikt skaidru tendenci, jo dati par iepriekšējo periodu (2000.–2010. gadu) liecina, ka gada rādītāji ir ļoti svārstīgi. Jebkurā gadījumā rādītāji ir salīdzinoši zemi.

Rādītāji liecina, ka tikai septiņas dalībvalstis (Francija, Kipra, Ungārija, Nīderlande, Polija, Slovēnija un Apvienotā Karaliste) ir izmantojušas šāda veida atļauju. No tām visvairāk atļauju izmantoja Apvienotā Karaliste (33 %), Nīderlande (30 %) un Polija (28 % no visām 2011.–2013. gadā izsniegtajām atļaujām).

3. pielikumā ir norādīts to personu vai organizāciju skaits, kurām bija izsniegta īpašā atklātā atļauja.

5.3. Vispārējo atklāto atļauju izmantošana, kā paredzēts īstenošanas regulas 2. panta 3. punktā

Vispārējā atklātā atļauja attiecas uz tādu kultūras priekšmetu pagaidu izvešanu, kas ir muzeja vai citas iestādes pastāvīgā krājuma daļa.

4. pielikumā ir sniegts pārskats par vispārējo atklāto atļauju skaitu, kas bija apgrozībā dalībvalstīs[28]. Skaits ir salīdzinoši mazs (141 atļauja 2011. gadā, 172 atļaujas 2012. gadā un 159 atļaujas 2013. gadā).

Rādītāji liecina, ka tikai piecas dalībvalstis (Bulgārija, Spānija, Kipra, Polija un Slovēnija) ir izmantojušas šo atļauju. Spānija viennozīmīgi izmantoja visvairāk atļauju jeb 84 % no visām izsniegtajām atļaujām.

5.4. Atteikums izsniegt standarta atļaujas

5. pielikumā ir sniegts pārskats par kompetento iestāžu atteikto standarta atļauju pieteikumu skaitu[28]. Tikai septiņas dalībvalstis ziņoja par atteikumiem, un no 318 ziņotajiem gadījumiem 72 % bija Itālijā, bet 25 % Spānijā.

Galvenais atļaujas atteikuma iemesls bija tas, ka izvedamo priekšmetu uzskatīja par attiecīgās dalībvalsts nacionālo bagātību.

Šajos rādītājos nav iekļauti gadījumi, kad iesniegtais pieteikums nebija pilnīgs, jo parasti šādos gadījumos atļauju neatsaka, bet izdevējas iestādes dod iespēju pieteikumu iesniedzējiem iesniegt trūkstošos dokumentus.

ES atteikto atļauju skaits ir ļoti mazs salīdzinājumā ar kopējo izsniegto atļauju skaitu (0,4 %). Iepriekšējā periodā (2000.–2010. gadā) attiecība bija līdzīga.

5.5. Sūtījumi, kas atzīti par neatbilstošiem noteikumiem

6. pielikumā ir norādīts tādu sūtījumu skaits, kas atzīti par neatbilstošiem piemērojamiem noteikumiem[29]. Dalībvalstis trīs gadu laikposmā ziņoja par 147 gadījumiem, kas ir ļoti mazs rādītājs salīdzinājumā ar kopējo izsniegto atļauju skaitu (0,2 % no kopējā izsniegto atļauju skaita). Divas dalībvalstis (Francija un Nīderlande) ziņoja par lielāko daļu gadījumu (136 no visiem 147 gadījumiem).

Dalībvalstis norādīja, ka neatbilstošos sūtījumus lielākoties atklāja to muitas dienesti vai policija. Atkarībā no lietas apstākļiem un piemērojamiem valsts tiesību aktiem pēcpārbaudi veic kompetentās iestādes, policija vai tiesu iestādes.

6. TURPMĀKIE IZAICINĀJUMI

Pārskata periodā padziļināti apsprieda vairākus būtiskus jautājumus, kas turpmāk varētu ietekmēt pašreizējo sistēmu. Komitejas sanāksmes bija piemērota platforma ideju apmaiņai un rīcības ierosināšanai.

6.1. Elektronisko sistēmu izmantošana

Lielākajā daļā dalībvalstu vēl aizvien nav iespējams iesniegt izvešanas atļaujas pieteikumu, izmantojot elektroniskas veidlapas. Izņemot Spāniju, pat tajās dalībvalstīs, kur ir pieejamas elektroniskās veidlapas, faktiski pieteikums ir jāiesniedz papīra formātā. Tāpēc arī elektroniskas atļaujas nav pieejamas nevienā dalībvalstī, izņemot Spāniju. Tomēr Spānijā elektroniski saņemtā atļauja ir jāizdrukā vai jāveic tās lejupielāde, lai iesniegtu muitā.

Pārskata periodā daudz apsprieda iespēju izstrādāt ES līmeņa elektronisku sistēmu izvešanas atļauju izsniegšanai. Francija 2011. gadā ierosināja izskatīt iespēju ieviest tiešsaistes pakalpojumu, kas varētu darboties saskaņoti ar valstu muitošanas sistēmām. Sanāksme par šo tematu notika 2012. gadā, piedaloties astoņām dalībvalstīm.

Dalībvalstis vienojās, ka kopējas datubāzes izstrāde nākotnē varētu dod vērā ņemamus ieguvumus, kas noteikti būtu lielāki nekā atklātās potenciālās problēmas. Tomēr tās uzsvēra finansējuma trūkumu.

Apsverot pašreizējos ierobežojumus, Komisija secināja, ka projekts vēl nav gatavs, taču aicināja Franciju, Itāliju un Apvienoto Karalisti (lielākās atļauju izsniedzējas) pamēģināt sagatavot konkrētākas idejas. Šīs dalībvalstis ir sadarbojušās šajā jautājumā un tuvākajā laikā iesniegs savus secinājumus.

6.2. Kultūras priekšmetu kategoriju interpretēšana

Ne vienmēr ir viegli iekļaut konkrētus priekšmetus kādā no kultūras priekšmetu kategorijām, kas minētas pamatregulas I pielikumā. Saistībā ar šo dažādas dalībvalstis vat pieņemt atšķirīgus lēmumus. Dažkārt atsevišķu kategoriju apraksti ir neskaidri un tāpēc paver iespēju dažādām interpretācijām.

Pēc komitejas apspriedēm sanāksmēs panāca vienošanos izveidot Kategoriju interpretēšanas darba grupu (DG), kurā ietilpst vairāku dalībvalstu un Komisijas pārstāvji. Darba grupai uzdeva izstrādāt norādes dažu problemātisku kategoriju

[29] Rādītāji ietver datus, kas saņemti no 25 dalībvalstīm (BG, CZ, DK, DE, IE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LT, LU, HU, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, UK).

interpretēšanai, kas attiektos arī uz konkrētiem priekšmetu veidiem, kurus ir sevišķi grūti klasificēt (monētas, ikonas, fosilijas). DG tikās divas reizes 2013. gadā; tā arī darbojās apakšgrupās un apmainījās ar informāciju rakstveidā.

DG secināja, ka kopēja interpretācija neatrisinās visas problēmas. Tā vietā būtu jāpārskata dažu kategoriju formulējums, jāsvītro viena kategorija vai jāpievieno viena jauna kategorija. Apzinoties to, ka, grozot I pielikumu, būtu jāpārskata visa regula, DG vienojās turpināt darbu pie interpretācijas un tikai uzsvēra dažus aspektus, kas būtu jāpārskata: ikonu klasifikācija; atsevišķu monētu un atsevišķu paleontoloģisku priekšmetu klasifikācija; „kolekcijas" definīcija; un 15. kategorija.

6.3. Iestāžu sadarbība

Lai pienācīgi piemērotu pamatregulu, ir jāiesaistās dažādām iestādēm, ne tikai kultūras iestādēm un muitai, bet arī policijai. Ir svarīgi, lai iestādes sadarbotos atklāti un aktīvi un saprastu cita citas viedokli, ierobežojumus un vajadzības.

Šo jautājumu noteica par prioritāti apspriedēs komitejā. Iniciatīvu sāka ar Austrijas prezentāciju par atbilstošajiem muitas jomas tiesību aktiem. Pēc tam Nīderlande, Ungārija un Itālija sniedza piemērus iestāžu labai sadarbībai visos līmeņos. Visas dalībvalstis aicināja izklāstīt savu pieredzi, tādējādi uzlabojot izpratni.

Prezentācijas liecināja, ka Nīderlandes, Ungārijas un Itālijas iestāžu sadarbības pamatā ir vispārīga vai daudzpusēja vienošanās starp kompetentajām ministrijām. Sadarbība notiek, nodrošinot īpašas apmācības muitas ierēdņiem, apmainoties ar informāciju par riska rādītājiem vai riska profilu, piedaloties kopējās operācijās, lai atklātu nelikumīgus priekšmetus, un palīdzot identificēt kultūras priekšmetus.

Šo iniciatīvu turpinās nākotnē, un, iespējams, tā veicinās paraugprakses kopuma izstrādi. Vienprātīgi atzina vajadzību arī izstrādāt instrumentus, kas ļautu efektīvi sadarboties dažādu dalībvalstu kompetentajām iestādēm.

6.4. Finanšu robežvērtību atbilstība

Pamatregulas I pielikumā ir noteiktas finanšu robežvērtības, ko piemēro lielākajai daļai kultūras priekšmetu kategoriju[30], kas minētas šajā pielikumā. Priekšmetiem šajās kategorijās izvešanas atļauja ir nepieciešama tikai tad, ja to vērtība pārsniedz noteikto robežvērtību.

Lielākajai daļai dalībvalstu finanšu robežvērtības ir pārāk augstas un būtu jāpazemina. Tās apgalvo, ka augsto robežvērtību dēļ regula neaizsargā šo dalībvalstu nacionālo mantojumu. Tas daļēji izskaidro ļoti ierobežoto regulas izmantošanu daudzās dalībvalstīs[31].

Saskaņā ar pamatregulas 10. pantu I pielikumā minētās vērtības ir regulāri jāpārskata un nepieciešamības gadījumā jāatjaunina, pamatojoties uz ekonomiskajiem un monetārajiem rādītājiem. Šo nosacījumu vairs nepielāgo situācijai ES. Ja regulu pārskatītu, lielākā daļa dalībvalstu atbalstītu pašreizējo robežvērtību pazemināšanu.

---

30 Izņemot 1. kategoriju (arheoloģijas priekšmeti), 2. kategoriju (priekšmeti, kas atdalīti no pieminekļiem), 9. kategoriju (inkunābulas un rokraksti) un 12. kategoriju (arhīvi).

31 Gandrīz visas dalībvalstis, kas pievienojās ES kopš 2004. gada, uzskata finanšu robežvērtības par pārāk augstām.

6.5. Kultūras priekšmetu ievešana ES

Dažādos forumos paustas bažas par to, ka nav instrumenta, ar ko kontrolēt kultūras priekšmetu ievešanu ES, kas ir ES ekskluzīvas kompetences jautājums.

Saistībā ar šo ES ir noteikusi ierobežojumus kultūras priekšmetu ievešanai no Irākas[32] un Sīrijas[33]. Ar Regulu (EK) Nr. 1210/2003 aizliedz ievest, izvest un veikt tirdznieciskus darījumus ar Irākas kultūras īpašumu, ja priekšmeti ir nelikumīgi izvesti no Irākas bez to likumīgā īpašnieka piekrišanas vai pārkāpjot Irākas normatīvos aktus. Līdzīgi ar Regulu (ES) Nr. 1332/2013 aizliedz ievest, izvest un nodot Sīrijas kultūras priekšmetus, ja ir pamatotas aizdomas, ka šie priekšmeti ir izvesti bez to likumīgā īpašnieka piekrišanas vai pārkāpjot Sīrijas vai starptautiskās tiesības. Priekšmetu kategorijas, uz kurām attiecas šīs regulas, ir iekļautas šo regulu pielikumos un atbilst pamatregulas I pielikumam. Francijas muitas ierēdņi 2012. gada 12. oktobrī konfiscēja no Irākas ievestus 13 arheoloģijas priekšmetus.

7. SECINĀJUMI

Sistēmu, ko sākotnēji izveidoja 12 dalībvalstīm un ieviesa 1993. gadā, lai kontrolētu kultūras priekšmetu izvešanu uz ES ārējām robežām, dalībvalstis izmanto atšķirīgā apmērā. Dalībvalstu iesaistīšanos lielā mērā nosaka katras valsts nacionālā mantojuma apmērs un nozīmīgums, kā arī valsts mākslas tirgus salīdzinošā attīstība.

Kaut arī lielākā daļa dalībvalstu uzskata, ka pašreizējie tiesību akti ir lietderīgi, tām arī šķiet, ka ir nepieciešami praktiski uzlabojumi. Vairākām pašreizējām un turpmākām iniciatīvām būtu jāuzlabo sistēmas darbība. Lai tas notiktu, ir ļoti svarīga laba sadarbība starp visām iesaistītajām personām visos līmeņos.

* * *

Komisija aicina Eiropas Parlamentu, Padomi un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju ņemt vērā šo ziņojumu.

---

[32] Padomes 2003. gada 7. jūlija Regula (EK) Nr. 1210/2003 par konkrētiem īpašiem ierobežojumiem attiecībā uz ekonomikas un finanšu sakariem ar Irāku un par Regulas (EK) Nr. 2465/96 atcelšanu (OV L 169, 8.7.2003., 6. lpp.).

[33] Skatīt 20. zemsvītras piezīmi.